

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2513/2020
13.05.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: др Драгише Б. Слијепчевића, председника већа, Јасмине Стаменковић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у правној ствари тужиље АА, чији је пуномоћник Драган Михајловић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године, у седници одржаној 13.05.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

I УСВАЈА СЕ ревизија тужиље.

II ПРЕИНАЧАВА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године у ставу другом изреке, којом је одлучено о захтеву тужиље за накнаду нематеријалне штете на име умањења животне активности од 150.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и трошкова парничног поступка преко износа од 342.500,00 динара до износа од 480.600,00 динара и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 165/2019 од 13.03.2019. године у ставу 1. изреке у делу досуђеног износа на име претрпљених душевних болова за умањење опште животне активности од 150.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате, и став 6. изреке преко износа од 342.500,00 динара до 480.600,00 динара.

III УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године у ставу 1. изреке којим је потврђена првостепена пресуда у преосталом делу става 2. изреке којим је преиначена првостепена пресуда за накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове (200.000,00 динара), за претрпљени страх (100.000,00 динара), у делу става 3. и 4. изреке и предмет у том делу враћа другостепеном суду на поновно одлучивање.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 165/2019 од 13.03.2019. године, ставом 1. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље, па је обавезана тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете исплати: за претрпљене душевне болове износ од 200.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 100.000,00 динара, због умањења опште животне активности износ од 150.000,00 динара са законском затезном

каматом од пресуђења па до коначне исплате, у року од 15 дана. Ставом 2. изреке, преко досуђеног до траженог износа одбијен је тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове за износ од 150.000,00 динара и због претрпљеног страха за износ од 200.000,00 динара, као неоснован. Ставом 3. изреке, усвојен је тужбени захтев и обавезана тужена да тужиљи на име накнаде нематеријалне штете због повреде права слободе личности – права на правично суђење исплати износ од 80.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од пресуђења па до коначне исплате у року од 15 дана. Ставом 4. изреке, преко досуђеног, а до траженог износа одбијен је тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете због повреде права слободе личности – права на правично суђење се досуди још 20.000,00 динара као неоснован. Ставом 5. изреке, обавезана је тужена да тужиљи уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, доприносе за обавезно здравствено осигурање Републичком заводу за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање, а према стопи на дан уплате у року од 15 дана, а на износе из става 1. изреке пресуде Првог основног суда у Београду ПП 1109/2013 од 24.09.2015. године. Ставом 6. изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 480.600,00 динара у року од 15 дана.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године, ставом 1. изреке, потврђена је пресуда Првог основног суда у Београду ПП 165/2019 од 13.03.2019. године у ставу 3, 5. и 6. изреке, за износ од 342.500,00 динара, а жалба тужене у том делу одбијена као неоснована. Ставом 2. изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу 1. и 6. изреке и одбијен тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете исплати и то: за претрпљене душевне болове износ од 200.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 100.000,00 динара, за умањење животне активности износ од 150.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и захтев тужиље да се обавезе тужена да тужиљи у име трошкова парничног поступка преко износа од 342.500,00 динара до износа од 480.600,00 динара исплати износ од још 138.100,00 динара као неоснован. Ставом 3. изреке, обавезана је тужиља да туженој накнади трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 22.500,00 динара у року од 15 дана. Ставом 4. изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка, као неоснован.

Против правноснажне другостепене пресуде, тужиља је изјавила благовремену и дозвољену ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 407. став 1. тачка 2. у вези члана 474. став 2. тачка 10. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама разлога прописаних одредбом члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11... 55/14) и утврдио да је ревизија тужиље основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, пресудом Првог основног суда у Београду П1 212/16 од 18.10.2016. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове, због повреде части и угледа, претрпљеног страха и због умањења опште животне активности исплати тужиљи назначене износе са законском затезном каматом у року од 15 дана. Ставом другим изреке је преко досуђеног до траженог износа тужбени захтев тужиље одбијен као неоснован, а на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове за износ од 150.000,00 динара и за претрпљени страх за износ од 200.000,00 динара. Ставом трећим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете због повреде права и слободе личности - права на правично суђење, исплати тужиљи износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате у року од 15 дана. Ставом четвртим изреке је преко досуђеног износа, а до траженог износа одбијен као неоснован тужбени захтев тужиље на име накнаде нематеријалне штете због повреде права и слободе личности – права на правично суђење за износ од 20.000,00 динара. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиље изврши уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду ПИО запослених, доприносе за обавезно здравствено осигурање Републичком заводу за здравствено осигурање и доприносе за осигурање за случај незапослености Националној служби за запошљавање, а према стопи на дан уплате у року од 15 дана од дана пријема пресуде на износе става првог изреке пресуде П1 1109/13 од 24.09.2015. године. Ставом шестим изреке одлучено је о трошковима поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 621/17 од 24.02.2017. године одлучено је о жалби на првостепену пресуду и ставом првим изреке одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу трећем и петом изреке. Ставом другим изреке је преиначена првостепена пресуда којом је делимично усвојен тужбени захтев и обавезана тужена да на име накнаде нематеријалне штете исплати тужиљи за претрпљене душевне болове износ од 200.000,00 динара, због повреде части и угледа износ од 200.000,00 динара, због претрпљеног страха износ од 100.000,00 динара, због умањења животне активности износ од 150.000,00 динара све са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате и у том делу тужбени захтев тужиље одбијен као неоснован. Ставом трећим изреке другостепене пресуде преиначена је првостепена пресуда у делу става шестог изреке и обавезана тужена да на име накнаде трошкова парничног поступка исплати тужиљи износ од 145.700,00 динара са законском затезном каматом од 18.10.2016. године, а за веће потраживање на име трошкова поступка тужбени захтев одбијен. Одбијен је захтев тужиље у погледу накнаде трошкова жалбеног поступка.

На пресуду Апелационог суда у Београду Гж1 621/17 од 24.02.2017. године тужиља је изјавила ревизију. Врховни касациони суд је одлучујући о ревизији пресудом Рев2 1750/2017 од 07.09.2017. године преиначио пресуду Апелационог суда у Београду Гж1 621/17 од 24.02.2017. године у делу става другог изреке, тако што је потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 212/16 од 18.10.2016. године у првом ставу изреке, алинеја 1 и 2 којима је тужиљи на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде права личности (част и углед) досуђен одређени износ са законском затезном каматом почев од пресуђења до коначне исплате, док је у преосталом делу који се односи на овај вид нематеријалне штете ревизија тужиље

одбијена као неоснована. Ставом другим изреке, укинута је пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 621/17 од 24.02.2017. године у преосталом делу другог става изреке у погледу одлуке о накнади нематеријалне штете за претрпљени страх и умањење животне активности, делу трећег става изреке у погледу одлуке о одбијању захтева за накнаду трошкова поступка преко досуђеног износа од 145.700,00 динара до траженог износа од 412.750,00 динара са законском каматом од 18.10.2016. године и ставу четвртом изреке и у том делу предмет враћен другостепеном суду на поновно одлучивање о жалби тужене.

Након тога, Апелациони суд у Београду је пресудом Гж1 1080/18 од 03.10.2018. године ставом првим изреке, одбио као неосновану жалбу тужене и потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 212/16 од 18.10.2016. године у делу става првог изреке у усвајајућем делу тужбеног захтева за претрпљени страх у износу од 100.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате и делу става другог изреке у одбијајућем делу тужбеног захтева за претрпљени страх за веће тражење од досуђеног износа од 100.000,00 динара до траженог износа од 300.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате. Ставом другим изреке укинуо је пресуду Првог основног суда у Београду П1 212/16 од 18.10.2016. године у делу става првог изреке у усвајајућем делу који се односи на претрпљене душевне болове због умањења животне активности у износу од 150.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и решење о трошковима парничног поступка садржаног у ставу шест изреке за износ од 267.015,00 динара и предмет у том делу упутио истом суду на поновно суђење.

Први основни суд у Београду донео је пресуду П1 165/19 од 13.09.2019. године и поново одлучио о тужбеном захтеву тужиле за накнаду штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, за претрпљени страх и умањење опште животне активности и у ставу првом изреке досудио тужилци на име претрпљених душевних болова износ од 200.000,00 динара (повреда части и угледа), за претрпљени страх износ од 100.000,00 динара и за душевне болове због умањења опште животне активности износ од 150.000,00 динара, све са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате. У ставу другом изреке преко досуђеног, а до траженог износа одбијен је тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове за износ од 150.000,00 динара и због претрпљеног страха за износ од 200.000,00 динара, као неоснован. Ставом трећим изреке усвојио је тужбени захтев и обавезао тужену да тужилци на име накнаде нематеријалне штете због повреде права и слободe личности – права на правично суђење исплати износ од 80.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до коначне исплате. Ставом четвртим изреке, преко досуђеног а до траженог износа одбијен је тужбени захтев на име накнаде нематеријалне штете због повреде права и слободe личности – права на правично суђење за износ од 20.000,00 динара, као неоснован. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да у корист тужиле уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање и доприносе за здравствено осигурање, као и доприносе за случај незапослености према стопи на дан уплате у року од 15 дана, а према пресуди Првог основног суда у Београду П1 1109/2013 од 24.09.2015. године. Ставом шестим изреке, обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 480.600,00 динара у року од 15 дана.

Одлучујући о жалби тужене на пресуду Првог основног суда у Београду П1 165/2019 од 13.03.2019. године, Апелациони суд у Београду је пресудом Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године, ставом првим изреке потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 165/2019 од 13.03.2019. године у ставу трећем, петом и шестом изреке за износ од 342.500,00 динара и жалбу тужене у том делу одбио као неосновану. Ставом другим изреке, преиначио је првостепену пресуду у ставу првом и шестом изреке и одбио тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужена да јој на име накнаде нематеријалне штете исплати и то: за претрпљене душевне болове износ од 200.000,00 динара, за претрпљени страх износ од 100.000,00 динара, за умањење животне активности износ од 150.000,00 динара са законском затезном каматом од пресуђења до исплате, као и захтев тужиље да се обавезе тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка преко износа од 342.500,00 динара до износа од 480.600,00 динара исплати износ од још 138.100,00 динара, као неоснован. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове другостепеног парничног поступка у износу од 22.500,00 динара у року од 15 дана, а ставом четвртим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова другостепеног парничног поступка као неоснован.

Према оваквом чињеничном стању у односу на накнаду нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде части и угледа, претрпљеног страха и уплате доприноса за износ из става 1. изреке пресуде Првог основног суда у Београду П1 1109/2013 од 24.09.2015. године, првостепени суд је у пресуди П1 165/2019 од 13.02.2019. године (став 1, 2, 3, 4. и 5. изреке) а и Апелациони суд у Београду у пресуди Гж1 3370/19 од 12.12.2019. године су поново одлучивали о тим захтевима иако је у том делу тужбеног захтева већ одлучено правноснажном пресудом Првог основног суда у Београду Р 212/16 од 18.10.2016. године. О том делу тужбеног захтева због *res indicata* је требало одбацити тужбу (првостепени суд) или укинути првостепену пресуду и тужбу у том делу одбацити (апелациони суд) сходно члану 391. став 2. у вези члана 374. став 2. тачка 10. ЗПП.

Према члану 417. ЗПП прописано је да „ако утврди да је другостепеном пресудом прекорачен тужбени захтев тиме што је досуђено више од онога што је тражено, Врховни касациони суд ће да укине другостепену пресуду у делу у коме је прекорачен тужбени захтев.“

Како у овој процесно правној ситуацији Врховни касациони суд према ЗПП нема овлашћења да отклони пропуст нижестепених судова, то је на основу члана 416. ЗПП одлучено као у ставу другом изреке.

У току поступка обављено је и вештачење од судског вештака специјалисте психијатра. Из налаза и мишљења тог вештака утврђено је да је поред претрпљеног страха јаког интензитета тужиља због нереизбора и све што је пратило тај поступак, претрпела стрес који је био континуиран и трајао је скоро две године, а превазишао је одбране личности, прерастао из поремећаја прилагођавања који траје до шест месеци, у хронично стање страха, напетости, несанице, забринутости, лошег расположења што се све може класификовати као анксиозно – депресивни поремећај. Удружене са психосоматским поремећајем изазвао је код тужиље умањење животне активности за 8%. Тужиља је променила однос према људима и животу, има мање поверења, теже се

опушта, капацитет тужиље за контакт са људима и групама, које би могле подсећати на трауматичне доживљаје је умањен. Тужиља улаже додатни напор да би одржала равнотежу, избегава контакт са појединцима и групама које би је могле подсећати на трауматичне догађаје. Праћењем догађаја у Скупштини који су везани за суд и законе представља присилну потребу за успостављањем контроле над стално присутном анксиозношћу коју регулише и употребом лекова анксиолитика.

Сходно утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је закључио да постоји узрочно-последична веза између доношења незаконите одлуке тужене којом је престала судијска функција тужиљи са умањењем њене животне активности од 8%, па је тужиљи сходно члану 154. став 1. и чл. 172. и 200. ЗОО по том основу досудио 150.000,00 динара. Суд је закључио да је тај износ адекватан висини накнаде као облик сатисфакције.

Другостепени суд није прихватио ову правну аргументацију првостепеног суда. Налази да доношење незаконите одлуке о неизбору судија само по себи није узрок умањења животне активности. Одлука о реизбору нема сама по себи капацитет да буде узрок незаконитог вида нематеријалне штете у смислу члана 200. ЗОО. Подносећи пријаву на конкурс тужиља је пристала да буде изложена конкуренцији са другим кандидатима кроз примену назначених мерила. Неправилна примена права, који није очекивала у том поступку, представља друго питање која улази у домен судијске грешке, али у конкретном случају нема основа да је та грешка произвела последицу у виду умањења животне активности тужиље. Налази да је првостепена пресуда заснована на погрешној примени материјалног права, па је првостепену пресуду преиначио и одбио тужбени захтев тужиље у том делу.

По оцени Врховног касационог суда, овакав закључак другостепеног суда је неприхватљив. Из чињеничног стања јасно произлази да је Високи савет судства у тадашњем сазиву неправилно поступао, што прихватају и нижестепени судови. Вештачењем је утврђено да је то узроковало одређене негативне последице по тужиљу, што је изазвало њено умањење опште животне активности од 8% са описаним последицама. Узрочно-последична веза између неправилног поступања државног органа – ВКС и умањења животне активности код тужиље постоји што је утврђено и вештачењем. Стога тужиља према члану 154. став 1. и члана 200. ЗОО има право на накнаду нематеријалне штете по том основу у циљу добијања одговарајуће сатисфакције. Износ од 150.000,00 динара као сатисфакција, је правилно опредељен и у складу са вештачењем утврђеним степеном умањене животне активности, последицама које су изазване и јачином претрпљених душевних болова.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
др Драгиша Б. Слијепчевић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић